

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРВИННОЇ СТРУКТУРНОЇ ЛАНКИ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА. КОРПОРАЦІЯ

СЕРГІЙ НІКІТІЧ,

пошукач кафедри економічної теорії Донецького національного університету

У статті досліджено методологію аналізу первинної структурної ланки суспільного виробництва. Обґрунтовано різницю між підприємством і корпорацією, а також між підприємством і фірмою, що має практичне значення для розробки моделі управління сучасним підприємством.

Ключові слова: структура суспільного виробництва, первинна ланка структури суспільного виробництва, підприємство, корпорація, фірма.

Постановка проблеми. Розвиток в Україні ринкових відносин обумовлює необхідність комплексного теоретико-методологічного аналізу проблеми структури суспільного виробництва й структурних процесів, що відбуваються в сучасній національній економіці. У зв'язку із цим не втрачає актуальності визначення на теоретичному рівні сутності й форми первинної структурної ланки суспільного виробництва. Актуальність цього питання посилюється необхідністю обґрунтування й розробки ефективного механізму управління сучасним підприємством, яке набуває різних організаційних форм.

Щодо необхідності вдосконалення управління структурними процесами, то це обумовлено вкрай негативними структурними зрушеннями в національній економіці. Отже, необхідно визначитися з первинним інституціональним рівнем, на якому, перш за все, зароджуються структурні процеси, що обумовлюють динаміку основних показників і рівень соціально-економічного розвитку країни.

Аналіз попередніх публікацій. Проблема структури суспільного виробництва й структурних процесів в економіці досить активно розглядається в науковій літературі. Так, у роботах Л. Дмитриченко й А. Хімченка йдеться про організаційні форми малих підприємств [1]; Т. Чуніхіна досліджує таку організаційну форму підприємства, як сучасна корпорація [2-3]; П. Буряк аналізує перспективи створення інтегрованих підприємницьких структур [4, с. 182-184]; М. Колісник наголошує на необхідності формування промислово-фінансових груп [5, с. 75-78]. Поділяючи точку зору щодо промислово-фінансових груп, Б. Андрушків обґрунтовує необхідність розбудови цільових промислово-фінансових груп [6, с. 75-78]. Існує також низка публікацій щодо аналізу різних форм акціонерних підприємств.

Спільним у цих роботах є те, що їх автори досліджують окремі форми організації підприємств як такі, тобто без співвідношення з іншими організаційними формами підприємства. Інакше кажучи, майже зовсім не досліджується структурний аспект організаційних форм підприємства й тим більше - відсутні роботи з

проблеми аналізу такої форми, яку на сучасному етапі розвитку економіки можна вважати первинною структурною ланкою суспільного виробництва. Винятком можна назвати дисертаційне дослідження Л. А. Дмитриченко "Структура суспільного виробництва: соціально-економічний аспект", у якому розглядається підприємство як первинна структурна ланка суспільного виробництва [7]. Але в названих роботах не висловлюється точка зору щодо прогресивної (на сучасному етапі) форми організації підприємства.

Отже, у сучасних умовах динамічних інституціональних процесів необхідно знову повернутися до проблеми визначення первинної структурної ланки суспільного виробництва, проаналізувати її форми й визначити найбільш відповідну форму, яка б забезпечила прогресивний розвиток економіки. Практичне значення розв'язання цієї методологічної проблеми надасть змогу вдосконалити систему управління не лише підприємством як мікроодиницею, але й суспільним виробництвом у цілому.

Метою статті є вивчення сучасних підходів до визначення методології аналізу первинної структурної ланки суспільного виробництва та розгляд найбільш ефективної організаційної форми підприємства, якою на сучасному етапі розвитку економіки вважається корпорація.

Виклад основного матеріалу. Однією з фундаментальних методологічних передумов дослідження первинної структурної ланки суспільного виробництва є аналіз загального стану сучасної структури національної економіки й структурних процесів, що відбуваються в Україні. Щодо останніх, то їх неможливо оцінити позитивно, оскільки вони характеризуються низкою деформацій в усіх сферах, галузях і регіонах національної економіки. Найбільш помітні деформації спостерігаються у виробництві сільськогосподарської продукції, понад 66 % якої виробляється в підсобних господарствах населення [11].

Суттєво зменшилася частка послуг у виробництві ВВП: якщо в 2000 році вона дорівнювала 37,8 %, то на початок 2010 року скоротилася майже до 29 %.

Неухильно скорочується частка легкої промисло-

вості. Можна навіть говорити про знищення цієї галузі економіки. Адже ж тільки за 1990-2000 роки її питома вага у виробництві ВВП зменшилася у 8 разів і на початок 2010 року складала менше 1 %. Проте зростає питома вага видобувної промисловості: разом із електроенергетичною, нафтохімічною, нафтопереробною й металургійною промисловістю її сукупна частка перевищує 60 % [8, с. 31-33].

У структурі промисловості частка обсягу реалізованої продукції машинобудування скоротилася з 30,7 % у 1990 році до 13,3 % на початок 2010 року [8, с. 112].

Спостерігаються структурні деформації регіонального рівня: якщо в 1991 році диференціація максимального й мінімального значення показників випуску промислової продукції на особу в регіонах складала 2,2 раза, то в 1999 році - 12 разів. Частка п'яти найменш розвинутих регіонів у сукупному обсязі промислового виробництва скоротилася відповідно з 7,7 % до 3,2 %; співвідношення між доходами на особу населення становило 6,5 раза; співвідношення між податковими надходженнями - 9 разів.

Такий стан структури виробництва негативно впливає як на загальний показник виробництва ВВП у країні (який складає всього 75,4 % рівня 1990 року), так і на рівень добробуту українських громадян. (Згідно з даними Швейцарського банку Credit Suisse, опублікованими в щорічному звіті Global Wealth - 2010, у рейтингу добробуту громадян Україна посідає передостаннє місце в Європі.) Отже, деформації структури національної економіки гальмують просування нашої країни в європейський простір і можливості забезпечити ефективні пропозиції національних товарів і послуг на світових ринках.

Необхідно зазначити, що структура суспільного виробництва визначається таким важливим чинником, як рівень розвитку матеріальної бази суспільства. З боку наявності природних сировинних ресурсів матеріальна база України характеризується позитивно, а з боку виробничих потужностей - наявного парку обладнання - позитивна її характеристика не є можливою. Так, сучасний стан національної економіки не дає змоги здійснювати навіть просте відтворення. Знос машин й обладнання в цілому по Україні перевищує 52,6 %, а по окремих галузях цей показник сягає позначки 67 %, зокрема в промисловості - 59 %, у переробній галузі - 59,7 %, у виробництві електроенергії, газу та води - 62,2 %, на транспорті - 66,9 % [8, с. 97].

Ще гіршою є картина, яка відбиває ступінь зносу основних засобів виробництва в регіонах країни. І не дивно, що цей показник сягнув за межі 50 % у так званих непромислових (сільськогосподарських) регіонах (АРК - 52,7 %, у Вінницькій області - 52,7 %, у Полтавській - 65,5 %, у Черкаській - 61,9 %, у Чернігівській - 61,1 %). Дивно й прикро, що високим є ступінь зносу основних засобів виробництва в таких промислово розвинутих регіонах, як Дніпропетровська (58 %), Донецька (52,3 %), Запорізька (57,3 %), Харківська (64,2 %) області [8, с. 96]. (Для порівняння: США на 70 % оновили виробничі фонди лише за 14 років - з 1980 до 1994 р.) [9, с. 120].

На наш погляд, однією з причин такого стану економіки України та її зруйнованої структури є негативна інвестиційна політика суб'єктів господарювання на всіх рівнях - від держави до окремих економічних мікроструктур. Відомо, що інвестування є важливою умовою безперервності відтворювальних процесів на будь-якому рівні суспільного виробництва. Водночас

воно виступає найвпливовішим чинником, що визначає структуру відтворення й структуру національної економіки. Щодо сучасного інвестиційного стану української економіки й можливостей формування її прогресивної структури, то вони не втішні.

Статистичні показники доводять негативні тенденції розвитку інвестиційних процесів і відповідно структурних зрушень у національній економіці. Причиною є вкрай обмежені інвестиційні можливості країни та її господарських суб'єктів. Згідно зі світовим досвідом, необхідною умовою економічного зростання є стан, за яким частка інвестицій становить не менше 19-25 % ВВП. Щодо України, то протягом реформ 1991-2000 років цей показник скорочувався в середньому на 2 % і, згідно з офіційними даними, його рівень до кінця ХХ століття виявився мінімально припустимим - 17 %, а за оцінкою фахівців, цей показник становив 9,6 %, що не в змозі забезпечити не тільки економічного зростання, але й простого відтворення [10, с. 62-71]. З 1990 року й до кінця 2008 року інвестиції в основний капітал не досягли базового рівня. У 2008 році вони становили лише 85,4 % їх обсягу 1990 року. Щодо 2009-2010 років, то економічна криза знизила цей показник ще більше. Навіть у 2008 році обсяг інвестицій в основний капітал становив 97,4 % від їх рівня в попередньому році [1, с. 205]. За таких умов не може йтися про формування ефективної структури суспільного виробництва в цілому й позитивні структурні зрушення в національній економіці зокрема. Необхідна науково обґрунтована й широкомасштабна державна інвестиційна політика інноваційного розвитку національної економіки та її структури.

Зазначені структурні процеси, на наш погляд, є похідними від стану й структури організаційних форм первинних ланок суспільного виробництва. А останні, на наш погляд, визначаються цільовою функцією соціально-економічного розвитку країни. Це впливає з того, що однією із суттєвих методологічних передумов дослідження структури суспільного виробництва є її системний аналіз. Визнання структури суспільного виробництва як системи передбачає визначення головного структуроутворюючого елементу, яким вважається мета соціально-економічного розвитку держави. Саме від стратегічної мети економічної динаміки залежить структура суспільного виробництва, її макроекономічні пріоритети і, як наслідок, вибір організаційних форм первинних структурних ланок виробництва.

Розвиток економічної системи не може здійснюватися автоматично, без впливу держави. Саме держава визначає інституціональні форми структурних ланок і законодавчі основи їх функціонування. На цей аспект методології дослідження будь-яких процесів в економіці звернули увагу засновники інституціональної теорії ще наприкінці ХІХ століття. Саме під впливом розвитку науково-технічного прогресу й продуктивних сил (унаслідок чого активізувався процес усупільнення виробництва) розпочалися структурні зрушення в організаційних формах структурних ланок виробництва. Ідеться про формування підприємств корпоративного типу. У сучасній Україні має місце корпоратизація економічних відносин, становлення розмаїття корпоративних форм організації первинних структурних ланок виробництва. Отже, найважливішим методологічним принципом формування сучасної структури національної економіки (принаймні структури організаційних форм підприємств), що відповідає вимогам ринкової системи, є державне регулювання цього процесу.

Таблиця 1. - Суб'єкти корпоративної діяльності в Україні

(на початок року, од.) [8, с. 88-89; 11, с. 84-85]

ПОКАЗНИКИ	1997	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість суб'єктів ЄДРПОУ	615686	834886	889330	935578	981054	1023396	1070705	1133200	1187020	1228888	1258513
Із них корпоративні суб'єкти	184299	263924	283958	303279	322857	344810	367349	392396	389312	443344	456284
частка корпоративних суб'єктів у ЄДРПОУ, %	29,93	31,61	31,93	32,42	32,91	33,69	34,31	34,63	32,80	36,08	36,26
Акціонерні товариства	30922	34942	35134	35016	34662	34571	33976	33084	31993	31100	30169
частка в суб'єктах ЄДРПОУ, %	5,02	4,18	3,95	3,74	3,53	3,38	3,17	2,92	2,70	2,53	2,40
У тому числі:											
<i>відкриті</i>											
частка в суб'єктах ЄДРПОУ, %	8883	12089	12171	12137	11906	11730	11345	10895	10406	10058	9480
	1,44	1,45	1,37	1,30	1,21	1,15	1,06	0,96	0,88	0,82	0,75
<i>закриті</i>											
частка в суб'єктах ЄДРПОУ, %	18981	22100	22255	22194	22089	22167	21948	21503	21098	20502	19649
	3,08	2,65	2,50	2,37	2,25	2,17	2,05	1,90	1,78	1,67	1,56
Товариства з обмеженою відповідальністю											
частка в суб'єктах ЄДРПОУ, %	147738	221905	241799	261212	281105	302942	325925	351750	381205	404525	418145
	24,0	26,58	27,19	27,92	28,65	29,60	30,44	31,04	32,11	32,92	33,23
Товариства з додатковою відповідальністю											
частка в суб'єктах ЄДРПОУ, %	718	719	721	698	698	694	700	696	730	761	782
	0,17	0,08	0,08	0,07	0,07	0,07	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
Повне товариство											
частка в суб'єктах ЄДРПОУ, %	1640	1997	2013	1994	1977	1988	1997	1985	1948	1939	2084
	0,27	0,24	0,23	0,21	0,20	0,19	0,18	0,17	0,16	0,16	0,16
Командитне товариство											
частка в суб'єктах ЄДРПОУ, %	653	799	762	727	703	694	690	673	654	642	631
	0,10	0,09	0,08	0,07	0,07	0,07	0,06	0,06	0,06	0,05	0,05
Власне асоціація											
частка в суб'єктах ЄДРПОУ, %	1902	2516	2435	2458	2497	2679	2751	2849	2953	3057	3125
	0,30	0,30	0,27	0,26	0,25	0,26	0,26	0,25	0,25	0,25	0,25
Власне корпорація											
частка в суб'єктах ЄДРПОУ, %	322	609	648	717	761	798	824	842	849	862	866
	0,05	0,07	0,07	0,08	0,08	0,08	0,08	0,07	0,07	0,07	0,07
Консорціум											
частка в суб'єктах ЄДРПОУ, %	51	57	61	62	66	77	80	84	84	89	92
	0,008	0,007	0,007	0,007	0,007	0,008	0,007	0,007	0,007	0,007	0,007
Концерн											
частка в суб'єктах ЄДРПОУ, %	353	380	385	395	388	397	406	403	400	396	390
	0,06	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03

Методологічним питанням проблеми структури суспільного виробництва є питання щодо його (суспільного виробництва) первинної структурної ланки. Більшість учених такою ланкою вважає підприємство. Але існує й точка зору щодо виробничого об'єднання як первинної структурної ланки суспільного виробництва. Отже, дотепер немає чіткого наукового уявлення щодо сутності підприємства. Так, підприємство ототожнюється з виробничим об'єднанням або з фірмою. Невизначеність цих понять ускладнює розробку механізму управління підприємствами як найважливішими осередками суспільного виробництва, що негативно впливає на соціально-економічні ефекти їх функціонування. Ми підтримуємо точку зору щодо нетотожності підприємства, об'єднання й фірми. Підприємством методологічно некоректно називати фірму або об'єднання, до структури якого входять економічно відокремлені ланки, що мають визначені повноваження, притаманні саме первинній структурній ланці суспільного виробництва. Якщо підприємство - це первинна структурна ланка суспільного виробництва, то фірма є своєрідним "знаком якості" цієї первинної ланки. Фірмою може бути не тільки економічно відокремлене підприємство, але й виробниче об'єднання.

Важливим принципом методології наукового дослідження будь-якого об'єкта є історичний підхід. Грунтуючись на такій позиції, ми вважаємо, що визначати сучасну найбільш ефективну організаційну форму підприємства як первинної структурної ланки необхідно, ураховуючи саме історичний етап розвитку національної економіки. Ідеться про показники частки певних організаційних форм підприємства в сукупній кількості суб'єктів "Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України" (ЄДРПОУ). А вони свідчать про корпоративну як таку форму організації підприємства, що стійко розвивається. В Україні корпоративна форма організації підприємства стала складатися наприкінці ХХ століття, і дотепер корпоративна зберігає стійку позицію серед інших організаційних форм підприємства. Динаміку розвитку корпоративної як форми організації підприємства відбито в табл. 1.

Дані таблиці свідчать про зростання частки суб'єктів корпоративної діяльності в структурі ЄДРПОУ: за 1997-2010 роки цей показник збільшився з 29,93 % до 36,26 %, тобто на 6,33 %; кількість корпоративних суб'єктів зростає майже у 2,5 рази, у той час як загальна кількість суб'єктів ЄДРПОУ - лише удвічі.

Найбільш динамічною формою корпоративних суб'єктів є товариство з обмеженою відповідальністю. За період 1997-2010 рр. їхня частка в загальній кількості суб'єктів ЄДРПОУ зростає з 24,0 % до 33,23 %, причому зростання було абсолютно динамічним.

Щодо власне корпоративної як форми організації підприємства, то її частка хоча й вельми повільно, але зростає - з 0,05 % у 1997 році до 0,07 % у 2010 році.

Практично постійною залишається частка власне асоціації - 0,25-0,30 % у загальній кількості суб'єктів ЄДРПОУ.

Проте в структурі корпоративних суб'єктів господарської діяльності є й такі форми, частка яких постійно зменшується: командитне товариство - удвічі; концерн - у 2 рази.

Щодо акціонерних товариств, то їхня частка в загальній кількості суб'єктів ЄДРПОУ постійно зменшується й у 2010 році становила 2,40 % проти 5,02 % у 1997 році. До речі, має місце падіння в 2 рази частки як закритих, так і відкритих акціонерних товариств у загальній кількості суб'єктів ЄДРПОУ.

Частка товариств із додатковою відповідальністю скоротилася втричі.

Отже, показники розвитку корпоративних суб'єктів економіки України дають підставу для висновку про неоднорідність розвитку різних організаційних форм корпоративних підприємств. Але попри це загальна частка корпоративних підприємств все ж таки зростає й становить понад 36 % у складі ЄДРПОУ. Це впевнює в тому, що майбутнє - саме за корпоративною формою підприємств. Переваги такої форми в тому, що насамперед усунюється капітал, що надає змогу активізувати накопичення й розширене відтворення суспільного продукту. Чимало й так званих соціальних переваг, які продемонструвала історична практика щодо функціонування корпоративного сектора економіки в розвинутих країнах світу. Таким чином, на наш погляд, саме корпоративна форма виступає в якості первинної структурної ланки суспільного виробництва й відповідає всім її (первинної структурної ланки) критеріям. А оскільки так, то ускладнюється проблема управління цією ланкою, а задачею науки є розробка прогресивної системи управління корпоративною.

Висновки

1. Історична практика формування організаційних форм підприємства довела, що на сучасному етапі розвитку суспільного виробництва й ринкових трансформацій в Україні переважною формою є корпоративна форма суб'єктів господарювання.
2. Корпоративна форма виступає як первинна структурна ланка суспільного виробництва, оскільки підпадає під усі критерії підприємства як первинної структурної ланки.
3. Зважаючи на динамічне зростання частки корпоративних форм організації підприємств, необхідно науково обґрунтувати сучасну прогресивну систему управління корпоративною. На такій основі можливо реалізувати цільові функції розширеного суспільного виробництва - накопичення капіталу й його використання в напрямку забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку економіки України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дмитриченко Л. И. Малый бизнес в системе предпринимательства : [монография] / Л. И. Дмитриченко, А. Н. Химченко. - Донецк : Каштан, 2005. - 180 с.
2. Чуніхіна Т. С. Постіндустріальні корпорації в сучасній економічній системі / Т. С. Чуніхіна // Вісник Донецького університету. - Донецьк : ДонУ, 2007. - 292 с. - (Серія В. Економіка і право).
3. Чунихина Т. С. Корпорация как экономический субъект: взаимодействие с внешней средой / Т. С. Чунихина // Економіка та фінанси в умовах глобалізації: досвід, тенденції та перспективи розвитку : зб. тез I Міжнародної наук.-практ. конф. - Мокітвка, 2009. - Т. II. - 323 с.
4. Буряк П. Перспективи створення інтегрованих підприємницьких структур / П. Буряк // Вісник економічної науки України. - 2006. - № 2 (10). - С. 182-184.
5. Колісник М. К. Актуальні напрями розвитку промислово-фінансових груп в умовах інтеграції України до світової організації торгівлі / М. К. Колісник // Вісник економічної науки України. - 2006. - № 1 (9). - С. 75-78.
6. Андрушків Б. М. Створення цільових промислово-фінансових груп, як засіб становлення галузевих економік на сучасному етапі / Б. М. Андрушків, О. Я. Борис // Вісник економічної науки України. - 2007. - № 1 (11). - С. 3-7.
7. Дмитриченко Л. А. Структура суспільного виробництва: соціально-економічний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Л. А. Дмитриченко. - Донецьк : ДонУ, 2006. - 20 с.

8. Державний комітет статистики України : статистичний щорічник України за 2008 рік / [за ред. О. Г. Осауленка]. - К. : Державне підприємство "Інформаційно-аналітичне агентство", 2009. - 566 с.

9. Економічна енциклопедія : у 3-х тт. / [редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. - К. : Академія, 2000. - Т. 2. - 864 с.

10. Соціально-економічне становище України за 2000 рік. Повідомлення Державного комітету статистики України // Статистика України. - 2001. - № 1. - С. 62-71.

11. Державний комітет статистики України : статистичний щорічник України за 2009 рік / [за ред. О. Г. Осауленка]. - К. : Державне підприємство "Інформаційно-аналітичне агентство", 2010. - 568 с.

S. Nikitich

THE METHODOLOGY OF RESEARCH OF PRIMERY STRUCTURE LINK OF SOCIAL PRODUCTION

In article consider the problem of primary link of production's structure and explains the distinctions between enterprises and form, enterprises and corporation. It is very importance for working management model of modern enterprises.

Key words: structure of social production, primary link of production's structure, enterprises, corporation, form.

© С. Нікітич

Надійшла до редакції 08.02.2011

УДК 658.012

УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ВИТРАТАМИ НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

КАТЕРИНА НОВОПІСНА,

аспірант, асистент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Донбаського державного технічного університету, м. Алчевськ

У статті показано проблеми управління логістичними витратами на вітчизняних підприємствах. Розглянуто сутність цих проблем та негативні наслідки від їх невирішення. Досліджено вагомість виділених проблем, показано зв'язок між ними.

Ключові слова: логістичні функції та операції, логістичні витрати, управління логістичними витратами, підприємство.

Постановка проблеми. Останнім часом логістичним витратам підприємства приділяється значна увага. Це цілком закономірно, адже такі витрати прямо пов'язані з реалізацією важливих для функціонування підприємства операцій, таких як транспортування сировини та готової продукції, матеріальне забезпечення й управління матеріальними потоками в цілому. Сьогодні навіть існує точка зору щодо розповсюдження логістичного погляду на витрати підприємства в цілому [3]. На жаль, проведений аналіз поточного управління витратами на вітчизняних підприємствах свідчить про наявність певних проблем у такому управлінні, які потребують свого висвітлення, характеристики тощо.

Останні дослідження та публікації. Сучасні автори приділяють увагу обліку логістичних витрат [1], їх класифікації [5], оцінці їх величини [4, 7], формуванню необхідного інформаційного забезпечення управління логістичними витратами [2]. Водночас майже апріорно приймається точка зору, що управління логістичними витратами на вітчизняних підприємствах не містить проблем, не потребує свого вдосконалення тощо.

Указані вище та інші дослідження також не приділяють належної уваги поточним проблемам в управлінні логістичними витратами на вітчизняних підприємствах,

що й зумовило вибір мети статті - дослідження проблем в управлінні логістичними витратами на вітчизняних підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Дослідження проблем управління логістичними витратами на вітчизняних підприємствах проводилося з використанням методів спостереження та експертного опитування. За результатами використання методу незалежного паралельного експертного опитування (експертами були фахівці з питань транспорту, управління, матеріально-технічного забезпечення, збуту продукції, складування чотирьох промислових підприємств Луганської області), а також аналізу існуючої логістичної системи на окремих промислових підприємствах можна виділити такі основні проблеми в управлінні логістичними витратами на українських підприємствах:

1) розпорошеність логістичних функцій та операцій між різними підрозділами підприємства;

2) відсутність обліку логістичних витрат, розпорошеність інформації щодо логістичних витрат у складі інших витрат підприємства (адміністративних, виробничих, витрат на збут тощо);

3) відсутність цілеспрямованого управління логістичними витратами підприємства;

№ 2 (109) лютий 2011 р.